

INLEIDING

Als verantwoordelijke van de werkgroep Skin en als docente werd ik in februari 2005 geconfronteerd met het plotse overlijden van Lies, studente 2 ergotherapie. Dit nieuws sloeg in bij studenten en docenten.

Naast het omgaan met emoties kwamen er ook heel wat praktische zaken bij.

We waren hierop totaal niet voorbereid, en we kunnen ons wellicht nooit op een overlijden voorbereiden. Wat we wel kunnen is enkele 'praktische' zaken bundelen.

Met deze gedachte werd door de werkgroep Skin een rouwbundel ontwikkeld.

De bundel bestaat uit twee delen: een praktisch deel en een deel met teksten en liederen.

Het praktische deel bestaat uit een handleiding met als doel een overzicht te geven van de zaken die moeten gebeuren wanneer een student overlijdt. Verder vind je in dit deel ook een leidraad over het omgaan met verlies en verdriet. Er bestaat hiervoor uiteraard geen kant-en-klaar boekje maar we willen gewoon enkele nuttige tips geven.

De teksten en liederen kunnen gebruikt worden bij het organiseren van een herdenkingsviering of wanneer er hulp wordt gevraagd bij het voorbereiden van de uitvaart.

We hopen dat jullie hier iets aan kunnen hebben.

Vragen, suggesties en opmerkingen zijn steeds welkom bij de werkgroep Skin.

Februari 2008

Kirsten Vandermeulen

Wergroep Skin

skin@khk.be

Lokaal p118 – tel.407

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	1
INHOUDSTAFEL	2
OM EVEN BIJ STIL TE STAAN	3
1 PRAKTISCHE INFO.....	4
1.1 Draaiboek.....	4
1.1.1 Het bericht komt binnen.....	4
1.1.2 Informatieverstrekking aan directe betrokkenen.....	5
1.1.3 Aandachtspunten bij het vertellen van het slechte nieuws	5
1.1.4 Contacten met de ouders van de overleden student.....	5
1.1.5 Informatie aan alle overige studenten en personeelsleden	6
1.1.6 Afspraken over de uitvaart	6
1.1.7 Mogelijke activiteiten bij rouwverwerking	6
1.1.8 Begeleiding en nazorg	7
1.1.9 Enkele tips voor het omgaan met een student die rouwt.....	7
2 TEKSTEN, LIEDEREN EN CITATEN	9
2.1 Teksten	9
2.2 Citaten.....	28
2.3 Lieder en	32
2.4 Verhalen.....	55
LITERATUURLIJST	57
BIJLAGEN	58

DE DIGITALE VERSIE VAN DIT DOCUMENT IS TERUG TE VINDEN:

Kwaliteitshandboek:

Geel-Campus Geel →Kortste weg →Overlijden van een student

Webiste Skin :

<http://skin.khk.be>

OM EVEN BIJ STIL TE STAAN

Elke mens heeft zijn eigen verhaal
elke mens heeft zijn eigen manier van rouwen
en elke mens sterft zijn eigen dood.

Leven, sterven, afscheid nemen, alles loslaten
we doen het op onze eigen unieke manier
het is een zeer eenzame bezigheid.

We kunnen elkaar nabij zijn
zorg dragen voor elkaar
vrienden zijn.

We kunnen ervan overtuigd zijn
dat we een universeel proces ingaan
toch blijft het ons unieke 'ik'
dat zich vormt en ontvormt
het is ons ik dat sterft en hunkert naar leven.

Anderen kunnen ons steunen en troosten
maar alleen wij nemen afscheid.

Van wie ons voorging
kunnen we leren
welke betekenis leven en dood hebben

Claire vanden abbeele

1 PRAKTISCHE INFO

We hopen er allemaal van gespaard te blijven of tenminste pas later met de dood geconfronteerd te worden, maar toch is het een realiteit: wie leeft, komt ook 'de dood' tegen en helaas komt hij niet alleen op bezoek bij héél oude mensen. De dood is onberekenbaar en onvoorspelbaar.

1.1 Draaiboek

Dit draaiboek wil een handleiding zijn met als doel: een duidelijke, overzichtelijke procedure te volgen in tijden van heftige emoties.

1.1.1 Het bericht komt binnen

Taken voor ontvanger bericht

- Doorgeven aan
 - het betrokken departementshoofd
 - Algemeen secretaris: Luc Damen (bij afwezigheid Griet Grielens)
 - de verantwoordelijke van de werkgroep Skin: Kirsten Vandermeulen (bij afwezigheid Danny Weckhuysen)
- Vaststellen van een verantwoordelijke. Van belang is dat bekend is wie op dat moment alles coördineert. Vaak is de aangewezen persoon de opleidingscoördinator, klastitularis of trajectbegeleider. Deze persoon verzamelt in overleg met het (adjunct-)departementshoofd relevante informatie:
 - Wat is er precies gebeurd?
 - In welke klas zat betrokkene?
 - Welke informatie over het overlijden mag verteld worden?
 - Wie is klastitularis/trajectbegeleider van die klas/groep?
 - Welke studenten/medewerkers moeten geïnformeerd worden?
- Op grond van deze gegevens vinden de volgende stappen plaats, zoals bijv.
 - Wanneer het bericht niet afkomstig is van de familie of andere bevoegden, de melding verifiëren
 - Contact opnemen met de ouders van de overleden student. (zie punt 1.1.4)
 - Na te gaan welke informatie over het overlijden aan het personeel en de studenten verteld kan worden en ervoor te zorgen dat deze informatie volledig is.
 - Gespreksruimte regelen voor eerste opvang. Hiervoor kan, indien gewenst, de stille kamer gebruikt worden (lokaal F101)
 - Een kopie van het overlijdensbericht bezorgen aan betrokken docenten/studenten en algemeen secretaris Luc Damen.

- In de loop van de volgende dagen heeft de verantwoordelijke de zorg voor de gang van zaken binnen school, de aanwezigheid bij de begrafenis of uitvaart, de begeleiding en nazorg.

1.1.2 Informatieverstrekking aan directe betrokkenen

De verantwoordelijke zorgt ervoor dat:

- Directe betrokkenen het eerst geïnformeerd worden. De informatie wordt persoonlijk en helder gegeven. De directe betrokkenen worden liefst mondeling gewaarschuwd.
- De studentendienst en de financiële dienst op de hoogte gebracht worden.

1.1.3 Aandachtspunten bij het vertellen van het slechte nieuws

- Vertel het nieuws niet alleen maar zorg dat er een collega is die je kan bijstaan.
- Bereid je voor: wat ga je zeggen en hoe?
- Breng het bericht zonder erom heen te draaien.
- Geef in eerste instantie niet te veel informatie.
- Geef voldoende tijd voor emoties.
- Wanneer studenten vragen hoe het verder gaat, kun je overstappen naar de volgende informatie:
 - Hoe verloopt het contact met de familie
 - Hoe worden de afspraken gemaakt over rouwbezoek en uitvaart
 - Zeg dat in principe alle reacties goed zijn: moet de student huilen, dan is dat prima, hoeft dat niet, dan is het ook goed
 - Indien een ruimte (met eventueel rouwregister) voorzien wordt, vertel dan de studenten waar ze terecht kunnen
 - Vertel hoe de komende dagen ingevuld worden of hoe dat bekend zal gemaakt worden

1.1.4 Contacten met de ouders van de overleden student

- Neem nog dezelfde dag contact op met de familie. Overleg wie dit doet ((adjunct-)departementshoofd, opleidingscoördinator, klastitularis, trajectbegeleider, ...)
- Maak eventueel een afspraak voor een bezoek.
- Vraag wat de school kan betekenen voor de ouders.
 - Kan er afscheid genomen worden van de overleden student
 - Bijwonen van de uitvaart
 - Bijdragen aan de uitvaart
- Vraag of er een overlijdensbericht in de krant mag geplaatst worden, zo ja : contact opnemen met Luc Damen.

- Enkele weken na de uitvaart brengen het (adjunct-)departementshoofd en enkele docenten een bezoek aan de ouders:
 - Vragen of er een artikel mag gepubliceerd worden in Agora.
 - Uitnodigen voor een herdenkingsviering op school, indien ouders hiermee instemmen.
 - Eventuele persoonlijke bezittingen van de student en/of rapporten, werkstukken, ... teruggeven.

1.1.5 Informatie aan alle overige studenten en personeelsleden

- Luc Damen informeert alle personeelsleden van de campus Geel via e-mail.
- De medestudenten worden naast de mondelinge mededeling ook via e-mail ingelicht. In dit bericht staan de volgende onderwerpen: het bericht van overlijden, de met de familie gemaakte afspraken, de bereikbaarheid van de betrokken docenten, datum en afspraken in verband met de uitvaart.
- Wanneer de medestudenten op stage zijn kunnen deze op de hoogte gebracht worden via een emailbericht en een brief (zie bijlage). Adressen kunnen gegenereerd worden uit ASAP door de studentendienst of het adjunct-departementshoofd.

1.1.6 Afspraken over de uitvaart

- Kunnen de studenten afscheid nemen van de overleden student?
- Wie gaat naar de uitvaart?
- Is er een bijdrage gewenst voor de uitvaart?
- Wie spreekt, indien gewenst op de uitvaart?
- Vervoer regelen

1.1.7 Mogelijke activiteiten bij rouwverwerking

- Het betuigen van deelneming, in overleg met familie/nabestaanden.
- De mogelijkheid bieden van een bijeenkomst.
Mogelijkheden hiervoor zijn:
 - Leggen van een rouwregister in docentenlokaal, laboruimte, stille kamer
 - Hiervoor stelt de werkgroep Skin een boek, fotokader, houten bloemetjes en kaars ter beschikking (af te halen op de receptie)
 - Een foto van de overleden student vind je in het vademecum onder \\Plato\Foto Geatec (let op: spatie tussen Foto en Geatec). Personeelsleden hebben leestoegang tot deze map. De foto van de student met studentnummer s1234567 is s1234567.jpg.)
- Gesprekken in de groep waarin studenten hun gevoelens kunnen uiten.
- Het schrijven van een in memoriam. Deze kan dan ook gebruikt worden voor een herdenkingsviering en/of publicatie in de Agora.
- Na 2 à 3 maanden is het de gewoonte dat er op de school een herdenkingsviering wordt georganiseerd. Deze viering wordt voorbereid door betrokken studenten/docenten en de werkgroep Skin. Op deze viering worden ouders en familieleden uitgenodigd. Aansluitend is er een broodjesmaaltijd.

1.1.8 Begeleiding en nazorg

Begeleiding:

In de organisatie ligt ook de begeleiding en nazorg verankerd. Er moet zowel aandacht zijn voor individuele rouwverwerking als wat er in de groep gebeurt.

Het verwerken kost tijd. Veelal is de trajectbegeleider de spil van de begeleiding. Hij/zij dient de begeleiding bij de verwerking dan ook voor geruime tijd te kunnen voortzetten.

Studenten zelf spelen een belangrijke rol bij de begeleiding. Zij zijn soms beter dan wie ook in staat medestudenten te steunen.

Nazorg:

Zijn er veel studenten en personeelsleden die naar de uitvaart gaan, dan kan er na de uitvaart de mogelijkheid worden geboden na te praten.

Deze nazorg moet zich gedurende een langere periode voortzetten. (zie ook punt 1.1.9)

1.1.9 Enkele tips voor het omgaan met een student die rouwt

- Neem zelf het initiatief en stap op de student af.
- Maak het verlies bespreekbaar door expliciet naar zijn gevoelens over het verlies te vragen.
- Belangrijk voor het verwerkingsproces is dat de student zoveel mogelijk het dagelijkse ritme weer oppakt. De student krijgt daardoor een gevoel van rust en veiligheid.
- Erken het verdriet en geef de student ruimte zijn verdriet te uiten. Het verwerken van verdriet is een langdurige zaak en daarom is het van belang gedurende een lange periode de student de gelegenheid te bieden uiting te geven aan zijn verdriet. Het verlies kan als verwerkt beschouwd worden als de student zonder al te hevige emoties over de overledene kan praten, en weinig last meer heeft van de klachten die door verlies ontstaan.
- Zeg liever niks en blijf in stilte aanwezig dan de stilte volpraten met zogenaamde 'adviezen'.
- Neem het risico dat je fouten maakt, het is beter een fout te maken en die later te herstellen dan niks te doen.
- Hou er rekening mee dat het verdriet regelmatig opnieuw naar boven kan komen. Soms op speciale dagen, maar soms ook onverwacht.
- Maar ga ook niet uit je rol, een docent is geen psycholoog of therapeut (maar kan wel begeleiden).
- Luisteren is een van de belangrijkste middelen om een rouwende student te helpen. Door middel van een luisterend oor kan de student steeds weer iets vertellen over het verlies, maar vooral ook over dagelijkse zaken.
- Aandacht geven, ook na de eerste fase waarin veel ruimte is geweest voor het uiten van emoties en veel aandacht.

Manu Keirse (auteur van het boek Helpen bij verlies en verdriet) beschrijft vier rouwtaken om het verdriet te verwerken en de rouw te voltooien. Als eerste taak noemt hij het aanvaarden van de realiteit van het verlies van de ander. Als tweede dat je de pijn van het verlies durft te ervaren. Als derde dat je je aanpast aan een omgeving zonder de overledene en als vierde dat je de overledene een nieuwe plek in je leven kan geven.

2 TEKSTEN, LIEDEREN EN CITATEN

2.1 Teksten

Afscheid nemen

Afscheid nemen
betekent achterblijven
omringd door stilte en gemis.
Verdriet dat nergens
onderkomen vindt.
En teder aanraken
van dingen
die onontvreemdbaar zijn:
dat woord, die plek
en de herinneringen
vol warmte en innigheid,
zoals de dagelijkse jas
die op een stoel bleef hangen
en nu herbergt wat niet meer is.
De kamer wordt een schrijn
van pijn en hunker
naar oneindigheid.
Want alle armen
zijn te kort
om voor altijd
het liefste te omarmen.
Kris Gelaude

Als ik je naam

Als ik je naam
in het zand
had geschreven
hadden de golven hem
na korte tijd uitgewist
Als ik je naam
in een boom
had gegrift
was de schors
met de tijd
vergaan

Als ik je naam
in marmer
had gekapt
was de steen
na veel tijd
gebroken
Maar ik heb je naam
in mijn hart
geborgen en
daar wordt hij
voor de eeuwigheid
goed bewaard.
Valeer Deschacht

Indien ik je dragen kon

over de diepe grachten
 van je gesukkel en je angsten heen,
 dan droeg ik je.
 uren en dagen lang.
 Indien ik de woorden kende
 om antwoord te geven
 op je duizend vragen over leven, over jezelf,
 over liefhebben en gelukkig worden,
 dan praatte ik met je,
 uren en dagen lang.
 Indien ik vrede in je hart kon planten
 door geduldig te wachten en te hopen
 tot het zaad van vrede in je openbrak
 dan wachtte ik,
 uren en dagen lang.
 Indien ik genezen kon wat omgaat in je hart
 aan onmacht, ontevredenheid
 en onverwerkt verdriet,
 dan bleef ik naast je staan,
 uren en dagen lang.

Maar ik ben niet groter, niet sterker dan jij
 en ik weet niet alles en ik kan niet zoveel.....
 ik ben maar een vriend op je weg,
 Al uren en dagen lang.
Marcel Weemaes

Sterven is kinderspel

Sterven is Kinderspel
 't is verstoppertje spelen
 maar nooit ontdekt worden
 (je wint altijd)
 't is plots uit de lucht vallen
 als een vlieger
 die het vliegen laat
 en dan ademloos toekijken
 Sterven is doodsimpel
 (als je tegen je verlies kunt)
Werner Storms

Mensen van voorbij

Mensen van voorbij
 ze blijven met ons leven
 Mensen van voorbij
 ze zijn met ons verweven
 In liefde, in verhalen
 die wij zo graag herhalen
 In bloemengeuren, in een lied
 dat opklinkt uit verdriet
 Mensen van voorbij
 ze worden niet vergeten
 Mensen van voorbij
 zijn in een ander weten
 Bij God mogen ze wonen
 daar waar geen pijn kan komen
 Mensen van voorbij
 zijn in het licht, zijn vrij.
Hanna Lam

Mensen hebben mensen nodig ...

Mensen hebben mensen nodig
 om te zeggen :
 kijk de bloemen beginnen te bloeien,
 het gras staat schoon groen,
 of ... nù is 't koud buiten.
 Mensen hebben mensen nodig
 om te zeggen :hier doet het pijn,
 of ... daar word ik nu zo kwaad van hé!
 Mensen hebben mensen nodig
 om samen te eten, te slapen, feest te vieren.
 Vandaag hebben we elkaar heel hard nodig
 om elkaar te troosten.

We hebben elkaar nodig,
 want ... we hadden xxx eigenlijk nog nodig.

Onbekend

Voor een dag van morgen

Wanneer ik morgen doodga,
 vertel dan aan de bomen
 hoeveel ik van je hield.
 Vertel het aan de wind,
 die in de bomen klimt
 of uit de takken valt,
 hoeveel ik van je hield.

Vertel het aan een kind,
dat jong genoeg is om het te begrijpen.
Vertel het aan een dier,
misschien alleen door het aan te kijken.

Vertel het aan de huizen van steen,
vertel het aan de stad,
hoe lief ik je had.

Maar zeg het aan geen mens.
Ze zouden je niet geloven.
Ze zouden niet willen geloven dat
alleen maar een man alleen maar een vrouw,
dat een mens een mens zo liefhad
als ik jou.
Hans Andreus

Als je van iemand houdt

Als je van iemand houdt en je bent gescheiden,
kan niets de leegte van zijn afwezigheid vullen
Je moet dat niet proberen
je moet eenvoudig aanvaarden en volharden.
Dat klinkt erg hard, maar het is ook een grote troost:
want zolang de leegte werkelijk leeg blijft,
blijf je daardoor met elkaar verbonden.

Het is fout te zeggen: God vult die leegte.
Hij vult die helemaal niet.
Integendeel, Hij houdt die leegte leeg
en helpt ons zo de vroegere gemeenschap
met elkaar bewaren, zij het ook in pijn.
Hoe mooier en rijker de herinneringen,
des te moeilijker de scheiding.

Maar dankbaarheid verandert de pijn der herinneringen in stille vreugde.
De mooiste dingen van vroeger zijn geen doorn in het vlees,
maar een kostbaar geschenk dat je meedraagt.
Je moet zorgen dat je niet in je herinneringen blijft graven
en je erin verliest;
een kostbaar geschenk bekijk je niet aldoor,
maar alleen op bijzondere ogenblikken;
buiten die ogenblikken is het een verborgen schat, een veilig bezit;
dan wordt het verleden een blijvende brom van vreugde en kracht.
Dietrich Bonhoeffer

Afscheid

Waarom is soms een afscheid
onherroepelijk voorgoed –
geen laatste woord
geen dank je wel
geen raad voor wat nog moet.

En zoveel klinkt nog na
in ons gehoor: een zachte stem
een droge hoest – de smaak van na de dood breekt door.

Maar woorden gaan nog naar jou uit :
te laat gestameld dank je wel –
ik hoor je stem doorheen je zerk :
"Doe goed. Ontvouw je vlerk,
enkel de horizon blijft hier van tel !"
Onbekend

Wij bidden tot u

Wij bidden tot u voor de jonge doden,
kinderen, jongen mensen,
ons ontrukt door ziekte, door ongeval
of door hun eigen levensangst.
Ze hebben hun dromen gedroomd,
maar hun toekomst bleef ongeschreven.
Hebt gij ze toch ingevuld, God?
Maakt Gij goed wat ze hebben gemist?
Met onze tranen bidden we tot u,
met onze vragen, met ons waarom?
We vragen u niet om een antwoord,
maar geef ons de tijd om in ons
de hoop te laten rijpen
dat het onvervulde vervuld wordt bij u,
dat Gij de afgebroken draad weer opneemt.
Mogen we ook zo voor u staan:
opstandig, niet berusten, en ontroostbaar?
Frans Cromphout

Het is nog niet te begrijpen

Het is nog niet te begrijpen
en als anderen alweer doorleven
als bijna niemand nog je naam noemt
zal ik jouw stem nog horen in mij
zal ik naar je verlangen
bij 't wakker worden van mijn verdriet.
Marinus van den Berg

We zeggen veel te gauw

We zeggen veel te gauw: het is voorbij
Hij heeft alleen je lichaam weggenomen
Niet wie je was en ook niet wat je zei
Ik zal nog altijd grapjes met je maken
We zullen samen
Door het stille landschap gaan
Nu je mijn handen niet meer aan kunt raken
raak je mijn hart nog duidelijker aan.
Toon Hermans

En de leegte

En de leegte
 is zo leeg
 omdat ze volheid was.
 Eerbiedig ze
 en kijk ze in
 met zachte ogen.
 Eens zal ze overgroeien
 met de wingerd
 van geheelde liefde
 en een lichtheid
 van herinneringen.
Kris Gelaude

De tijd heelt geen wonden

Tijd heelt
 geen wonden
 tijd leert
 je leven
 met verdriet.
 En wachten
 zeer geduldig
 tot je weer
 schoonheid ziet

En tot
 de tederste
 herinneringen
 zo diep
 vertakt zijn
 in je ziel
 dat ze die
 zere plekken
 kunnen overgroeien.
Kris Gelaude

Zeven maal

Zeven maal
 om de aarde te gaan
 als het zou moeten
 op handen en voeten
 om die ene te groeten
 die daar lachend te wachten zou staan.

Zeven maal
 over de zeeën te gaan
 schraal in de kleren
 wat zou het mij deren
 kon uit de dood
 ik die éne doen keren.

Zeven maal
 over de zeeën te gaan
 zeven maal
 om met zijn tweeën te staan!
Ida Gerhardt

De gang van jouw gedachten

En de gang van jouw gedachten
 liep langzaam dood.
 Laat mij maar vertellen
 over de dingen
 die jij niet meer durfde tellen.
 Over hoe groot het leven geweest is.
 Over liefde en dagelijks brood.
 Het verhaal dat niet af was
 leven wij verder,
 met dezelfde warmte
 en met je vertrouwde woord
 dat zijn kracht had,
 waarmee je een ster in het ijs
 zou slaan, als het kon.
 Ik laat je niet achter.
 Ik zal niet vergeten.
 Op het gekreukte papier
 van je handen
 schrijf ik een lied
 en zing het je na.
 Nu je hier ligt
 en niet meer hoeft te weten
Onbekend

Ik hoop maar

Ik hoop maar dat God wist wat hij deed.
 Heeft hij wel genoeg gewikt en gewogen?
 Had hij wat te veel gedronken, of was hij zijn verstand verloren?
 Was voor hem alleen het beste goed genoeg
 en hadden wij niets in de pap te brokken?
 Moest hij niet eerlijk delen?
 Kent hij geen gulden middenweg?
 Of had jij de hemel toch al verdiend?
 Lig je nu te luieren in een hemelbed?
 Of moet jij ook je kost verdienen
 en doen wat je grote baas zegt?
 Steek ook jij de handen uit de mouwen
 en help je mee de aardse rommel op te ruimen?
 Troost je, ook wij leiden hier geen luxelevens.
Werner Storms

Afscheid

Elk afscheid doet ons stilstaan
bij de dingen waar we zo zelden bij stilstaan.

Zoals:

bij wat tesamen brengt
en niet te scheiden is
bij het begrip "Moeder, Vader"
dat meer herbergt
dan wij kunnen achterhelen
bij de volheid van een leven
en de leegte die het achterlaat
bij alle onbestemde vragen
waarop niemand het antwoord kent.

Elk afscheid doet ons stilstaan
om te herinneren wat we zo licht vergeten.

Zoals:

de gratie van wat in het leven
zomaar gegeven wordt
het onberekende van trouw
en vriendschap
de zegenende kracht
van tederheid
en welke kwetsbaarheid
ons toegemeten wordt in het dierbare.

Elk afscheid doet ons stilstaan
om te zien wat ons aan deze aarde bindt.

Zoals:

het liefste dat we moeten leren loslaten
het onzichtbare
dat ons dieper met elkaar verbindt
de vreugde van het samenhoren
en de pijn van gescheiden zijn
of het gevoel van leegte en gemis
dat doet verlangen naar eeuwigheid.

Kris Gelaude

Afscheid nemen

Afscheid nemen
is loslaten
en toch nog iets
van die persoon
of die plek
in je houden.

Je kunt iemand
niet vasthouden.
Je moet afscheid nemen
ook niet als iets droevigs zien.

Eerder als blijdschap
die mens, die plek
laat iets in jou achter
opdat jij ermee verder kunt.

Je kunt blij zijn
omdat je zo rijk bent
dat je die persoon
hebt mogen ontmoeten
dat je op die plaats
bent geweest,
en er vol van bent.

Afscheid nemen
is dag zeggen
en proberen
alleen verder te gaan
met de steun
die je gekregen hebt.
Onbekend

Leg mij dan zachtjes

Leg mij dan zachtjes
in de koele aarde
nu ik de lengte van de dagen
niet meer hoef te dragen.
Dit lichaam is voorbij,
hoewel nog zwaar van liefde en verlangen.
Maar licht ook als een korrel zand,
die meegenomen door de wind
alle gewicht verliest
om rust te vinden onder stille sterren.
Geef me die vleugels.
Geef me vrij.

Maar herinner mij.
Verberg mijn naam niet
tussen plooiën van verdriet.
Bewaar hem als een handvest
of een lied dat door je hoofd blijft spelen.
Zolang ik voort besta in tekens en verhalen,
zolang nog hoor ik bij dit leven.
Kris Gelaude

Buitengewoon

Zal het ooit wennen,
jouw stem niet meer te horen?
Zoveel hadden wij elkaar nog te vertellen.
Zoveel wou ik je nog vragen.
Het antwoord heet nu stilte.
Zal het ooit wennen,
Jouw gezelschap te missen?
Zo leeg die plaats aan tafel.
Zo zeer mis ik die gulle lach.
De wijn
smaakt nu niet meer.

Zal het ooit wennen,
jouw naam niet meer te noemen?
Zo teder als een kreet.
Zo wou ik je nog roepen.
Jouw naam
klinkt nu als een echo.

Het zal wel wennen,
zeggen mensen; de tijd heelt,
zeggen zij goedbedoeld.
Maar ik wil niet vergeten,
ik wil het niet gewoon worden.
Jij was
onvergetelijk,
buitengewoon.
Jan-Frans Lindemans

Thuiskomen

Wel weten dat jouw plek leeg blijft.
 Wel weten dat er geen oppas meer is.
 Wel weten dat jij de deur niet zult openen.
 Wel weten dat jouw muziek
 niet zal aanstaan.
 Wel weten dat jij niet zult zeggen: "hi"
 maar toch
 dat niet te doven verlangen
 jou te horen, jou te zien
 jou aan te raken, jou te verwachten
 om te kunnen zeggen:
 "ik ben er weer"
 "wij zijn weer thuis"
 "wil jij ook iets drinken?"
 Thuiskomen en nog zo graag even
 na willen praten ook over deze dag
 dat verlangen blijft.
Marinus Van den Berg

De dood is niets

Ween niet als je van mij houdt
 De dood is niets.
 Ik ben maar naar de andere kant
 ik ben mijzelf, jij bent jezelf.
 Wat we waren voor elkaar, dat zijn we nog altijd.
 Noem me zoals je me steeds genoemd hebt.
 Spreek tegen mij zoals vroeger,
 op dezelfde toon,
 niet plechtig, niet triestig.
 Lach om wat ons samen heeft doen lachen.
 Bid, glimlach, denk aan mij, bidt met mij.

Spreek mijn naam uit thuis,
 zoals je altijd gedaan hebt,
 zonder hem te benadrukken,
 zonder een zweem van droefheid.
 Het leven is wat het altijd is geweest,
 de draad is niet gebroken.
 Waarom zou ik uit je gedachten zijn ?
 Omdat je me niet meer ziet ?
 Nee, ik ben niet ver,
 juist aan de andere kant van de weg.
 Zie, alles is goed.
 Je zult mijn hart opnieuw ontdekken
 en er de tederheid terugvinden,
 zuiverder dan ooit.
 Dus, droog je tranen en ween niet
 als je van mij houdt.
 Ik blijf altijd bij U.
 Ik leef voor altijd bij God.
Augustinus

Het is nog niet te begrijpen

Het is nog niet te begrijpen
 je stem niet meer te zullen horen
 jou niet meer naast me te vinden
 bij 't wakker worden
 je gezicht niet meer te zullen zien

Het is nog niet te begrijpen
 en als anderen alweer doorleven
 als bijna niemand nog je naam noemt
 zal ik je stem nog horen in mij
 zal ik naar je verlangen
 bij 't wakker worden van mijn verdriet

Het is nog niet te begrijpen
 afscheid van jou te moeten nemen
 het klinkt zo koud en onherroepelijk
 je zult altijd bij me blijven
 niet mijn verdriet koesterend
 zal ik jou een warme plek
 blijven geven diep in mij

Jij was mijn geborgenheid
 mijn tegenwicht
 de intens levende
 de storm soms
 maar ook de luwte
 Geleefd heb jij tot het einde toe
 en je leeft nog...
Manu Keirse

Herinnering

In het licht van de herinnering
 Praten over iemand die is heengegaan,
 vragen: "Hoe was hij?" of
 « Wie was deze vrouw voor jou ? »
 raakt diepe lagen aan in hen,
 die na een afscheid zonder hun geliefde
 moeten verdergaan.
 Tastend in herinnering
 groeit het wonder
 van verwondering
 om wat hij was
 om wat zij deed.
 Wat zo gewoon was,
 krijgt een nieuwe klank
 en terwijl wij zoeken naar de woorden,
 klinken zachtjes de akkoorden
 van een leven met elkaar
 dat nu voorbij is, maar
 dat in het licht van de herinnering
 ook stil maakt van verwondering en dank.
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Verwondering

Verwondering
om wie je was,
om wat je zei
en deed,
was ondertoon
van alles
wat van jou verteld werd.

't Drong door
in stem
en ogen
en gebaar,
in klank en kleur,
in lach en traan
van ieder
die zo van je hield
en zonder je moet verdergaan.
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Verstild

Je handen vol bewogenheid
je mond vol belevenissen
je ogen vol hoop en verlangen
je hart overvol van gevoelens
Nu zijn
je handen verstild
je stem verstomd
je tranen gedroogd
je hart tot rust gekomen
Maar
je bewogenheid heeft goeds gezaaid
je verhalen doen de ronde
je dromen doen ons hopen
je liefde vult de leegte.
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Parels

Ik zal aan jou blijven denken
want ik wil niet
dat jij voor niets geleefd hebt.
Uiteindelijk zal de dood onecht zijn
en zal leven waar zijn,
jouw leven
zoals het zich ontrolde
in zonnig licht
en treurig duister.

Nu jij er niet meer bent
 mag ik de parels van herinnering
 rijgen aan een snoer
 dat mijn leven siert
 zolang mijn dagen duren.
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Uniek

Uniek jouw oogopslag,
 uniek jouw stem,
 de manier waarop jij de woorden woog,
 uniek jouw gebaren,
 bewegingen,
 zoals jij liep, stond en zat.
 Uniek jij,
 hoe kun je dan weg zijn,
 voorgoed onvindbaar?!
 Wij begrijpen het niet,
 neen,
 wij wennen er niet aan.
 Uniek jij,
 enig, onvervangbaar.
 Daarom blijft altijd iets van jou
 ons bij
 en ben je niet weg jij,
 want: uniek jij,
 enig mens.
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Straks

Als een phoenix zal je rijzen
 overal en nergens zijn
 wat je nalaat zijn slechts sporen
 van je wezen - jij-
 jij zult elders zijn

Liefde zal je vleugels geven
 over de grenzen van de dood
 zal je ons zien?
 een teken geven
 dat je ergens nog bestaat
 en je je leven hebt vergroot
 niet afgesneden bent
 maar uit je grenzen bent getreden?

Kijk je terug op je verleden
 waar wij nog zijn?
 Nu je vleugels hebt gekregen
 wil je ons dan nog omgeven,
 met je wezen bij ons zijn?
Yvonne van Emmerik e.a. in Zaaien in Tranen

Gedachtenis

Ze zeggen zoveel. Dat het went.
 Dat de tijd een helende mantel is.
 Ze zeggen zoveel. Dat het overgaat als griep,
 vervaagt in het stof van de dagen.
 Maar het blijft hangen als mist op
 mijn haar. Ik overwinter in verdriet
 om hoe het was, had kunnen zijn.
 Jij bloeit liever dan ooit voordien,
 met nog zachtere kleuren van leven,
 hoewel ze zeggen dat het niet mag.
 Ze zeggen zoveel. Of soms zeggen ze niets meer.
 En dat went nooit.

Mark Naessens

Afscheid

Afscheid nemen
 is met zachte vingers
 wat voorbij is
 dicht doen en verpakken
 in goede gedachten
 en mooie herinneringen.
 Afscheid nemen
 is met dankbare handen
 weemoedig dragen al wat waard is
 om niet te vergeten.
 Afscheid nemen
 is moeizaam de draden losmaken
 en uit het spinrag der belevenissen
 loskomen en achterlaten
 en niet vergeten!

Leven is – vanaf zijn geboorte-
 voortdurend afscheid nemen.
 Loshaken om dan voort te gaan.
 Zichzelf verliezen om zich te vinden.
 Het risico nemen van de graankorrel
 om vruchten voort te brengen.

Afscheid nemen
 is het moeilijkste in het leven;
 Men leert het nooit.

Ward Bruyninckx

Afscheid nemen

Afscheid nemen doe je niet ineens
Bliksem, donder, dood, plots, ineens

Afscheid nemen
voetje voor voetje
duizend draden
haast onmerkbaar
door jou geweven
nu pas voel je:
zoveel banden – gebonden
zoveel weerhaken
zachtjes losmaken,
geen wild trekken
openrijten,
maar behoedzaam
uur na uur
dag na dag
traag
los – laten
teruggeven aan wie toekomt
en genezen, zo lang als nodig

Afscheid nemen
is met zachte hand
wat voorbij is dichtdoen
en dankbaar verpakken
in de trilling van je hart.

Afscheid nemen
is moeizaam draden losmaken
en laten, en staan
op die ene draad
de innig jouwe, en gaan
uiteindelijk alleen

Loslaten om verder te gaan
een leven lang vol risico
het onbekende, het nieuwe tegemoet.
Tjeu Leenders

Wie was het

Wie was het die de zon verzon
Toen de allereerste dag begon
Die sterren aanstak voor de nacht
Het eerste sneeuwvlokje bedacht.
Wie blies de wind zijn adem in
Gaf mens en dier hun wezen
Wie schreef de teksten, welke pen
Voor de merels en de wezen.

Je voelt als iemand huilt of lacht
 Of als regens zingen
 Dat zich een grote lieve kracht
 Verbergt in alle dingen.
 De bomen komen uit de grond
 En uit hun stam de twijgen
 En iedereen vindt het heel gewoon
 Dat zij weer bladeren krijgen
 We zien ze vallen op de grond
 En dan opnieuw weer groeien
 Zo heeft de aarde ons geleerd
 Dat al wat sterft zal bloeien.
Toon Hermans

Je denkt misschien

Je denkt misschien
 dat je wat moet zeggen
 en je denkt misschien
 dat je me moet opvrolijken
 je wilt me misschien weer
 zien lachen
 en genieten
 je denkt misschien dat je me moet
 troosten
 en adviseren.
 Maar wat ik je vraag is dit:
 wil je nog eens
 en nog eens
 luisteren naar mijn verhaal
 naar wat ik voel en denk.
 Je hoeft alleen maar stil te zijn
 mij aan te kijken
 en mij tijd te geven
 Je hoeft mijn verdriet
 zelfs niet te begrijpen
 maar als het kan
 slechts te aanvaarden
 zoals het voor mij voelt.
 Je luisterend aanwezig zijn
 zal mijn dag anders maken.
Onbekend

Troost

Als de tijd van verdriet in mijn leven komt.
 Als het leven zijn tegenslagen aan mij toont.
 Wil je me dan helpen,
 door er voor me te zijn?
 Laat me huilen als ik dat wil,
 Laat me lachen als ik dat kan.
 Laat me boos zijn als ik dat nodig heb.
 Laat me schreeuwen als ik dat moet.
 Help me dan om door deze tijd te komen.
 Laat me mijn emoties tonen.

Voel je niet aangesproken door mijn verdriet.
 Voel je niet aangevallen door mijn woede.
 Voel je niet beangstigd door mijn schreeuw.
 Laat me er gewoon maar zijn,
 met alles wat ik voel,
 met alle tranen die er vloeien,
 met alle angsten die me verstikken.
 Geef me de tijd om er door heen te gaan.
 Sla gewoon je arm om me heen,
 en laat me niet alleen.
Onbekend

Moelijk te verwerken

Jouw sterven is zo moeilijk te verwerken
 Het doet zoveel pijn
 Te moeten leven met de gedachte
 Dat jij nooit meer bij me zult zijn
 Jouw sterven is zo moeilijk te begrijpen
 Afscheid nemen ging niet meer
 Te weten dat ik jou voorgoed moet missen
 Dat doet zo verschrikkelijk veel zeer
 Ik had je nog zoveel te zeggen
 Nog zoveel dingen uit te leggen
 Maar ik weet, er komt een keer
 Dan zien wij elkander weer
Onbekend

Soms

Soms missen jonge mensen de kracht
 Om betekenis te geven aan het leven.
 Soms kunnen ze de dwingende druk
 van het harde bestaan niet aan.
 Soms zijn de lasten te zwaar om te dragen.
 Soms ontbreken de fundamenteën
 Om een brug te slaan tussen
 Wat verwacht wordt en wat ze willen.
 Soms zijn jongeren zoekenden in de woestijn
 En kunnen ze zich met niets of niemand verbinden.
 Soms zijn ze het leven moe
 En is vertrouwen ver weg.
 Soms stappen ze uit de cirkel van het leven.
 Steeds blijven zij
 Voor altijd
 Deel van ons bestaan.
Claire vanden abbeele

Het schip

Ik sta op de kade
 En kijk naar een wegzeilend schip.
 Het bolt zijn witte zeilen
 Om de wind op te vangen
 die het naar de blauwe oceaan zal drijven
 Die boot is een toonbeeld
 Van schoonheid en sierlijke kracht,
 en ik blijf hem nastaren
 Tot hij enkel nog een lint lijkt,
 een wit wolkje
 daar waar de zee en de lucht
 onmerkbaar in elkaar overgaan
 ' Kijk, hij is verdwenen',
 zegt iemand naast mij.
 Verdwenen? Hoe verdwenen?
 Uit ons gezicht verdwenen, dat is alles.
 Maar hij vaart nog altijd,
 Met romp en mast en zielen, net zoals hij was
 toen we hem hier van ons zagen wegvaren,
 En net zo in staat om zijn levende vracht
 naar zijn bestemming te brengen.
 Maar dat zie ik niet meer,
 alleen omdat zijn beeld
 aan mijn ogen onttrokken is.
 En juist wanneer iemand naast mij zegt;
 "kijk, hij is weg"
 gaan er aan de andere kant blije stemmen op,
 die roepen: "Kijk, daar komt hij"
Onbekend

Ik heb je niet verloren

Ik heb je niet verloren
 Daarvoor gaf je mij teveel.
 Wat jij me zei, dat blijf ik horen.
 Van wat ik ben, blijf jij een deel.
 Ik kan je overal nog horen,
 In wat ik doe, in wat ik laat.
 Jij was en blijft voor mij een zegen,
 Waarvan het spoor steeds verder gaat.
Onbekend

Ware vrienden

Er zijn veel mensen
 Die wij in ons leven ontmoeten,
 Maar slechts weinigen
 Laten een blijvende indruk achter
 In ons hart en onze geest.
 Dat zijn de mensen waar wij
 Vaak aan zullen denken
 En die voor ons altijd
 Belangrijk blijven
 Als ware vrienden.
Susan Polis Schutz

Dooft er ooit een ster ?

Dooft er ooit een ster heel hoog,
 Reist toch eeuwenlang haar licht
 Nog omlaag vanuit de hemel,
 Schijnend op ons aangezicht.
 Als dus een groot mens overlijdt
 Ligt, langer dan wij weten kunnen,
 Het licht dat zij ons achterliet
 Stralend op het pad der mensheid.
Henri Wadsworth Longfellow

Troost

Troost is er nog niet,
 voor troost is het nog te vroeg
 Er is nu geen troost
 Nu is er leegte en gemis.

Zeg maar niet zoveel
 Zoek maar geen woorden

Ga maar zitten, luister maar
 houd ons maar vast
 wees maar stil met ons.

Huil maar als je kunt
 Niemand hoeft nu groot en flink te zijn.

We zullen wel opstaan uit ons verdriet
 Langzaam op onze wijze, op onze tijd.

De steen zal wel omgewenteld worden
 Troost ons maar niet
 Maar kom maar en reis met ons mee.

Het verdriet is te zwaar voor ons alleen
Martinus Van den Berg

2.2 Citaten

Een mens valt als zaad in de aarde.
Zijn naam valt als een ster in Gods hand.
Kris Gelaude

Niets kan
de leegte van een
afwezigheid vullen,
maar dankbaarheid
verandert de pijn der
herinnering
in stille vreugde.
Dietrich Bonhoeffer

Bij ieder afscheid
wordt een herinnering geboren.
S. Dali

Herinnering is het enige paradijs waaruit men niemand kan verdrijven.
Goethe

Een mens heeft niet veel tijd nodig
om iemand te zijn, iemand te worden
betekenisvol voor anderen
onvergetelijk, onvergankelijk zelfs.
In Als je woorden zoekt (red. Riet Fiddelaers-Jaspers)

Er is geen dood. Mensen sterven alleen als we ze vergeten.
Als je aan me blijft denken, zal ik altijd bij je zijn.
Isabel Allende

Het lichaam is vergankelijk.
de geest zal voortbestaan,
want onze herinneringen,
daar komt niemand aan.
In Als je woorden zoekt (red. Riet Fiddelaers-Jaspers)

Groot is de leegte die hij/zij achterlaat,
 mooi zijn de herinneringen die blijven.
In Als je woorden zoekt (red. Riet Fiddelaers-Jaspers)

't Is stil geworden in huis
 nu jij er niet meer bent,
 doch... je hart blijft bij ons,
 alles spreekt over jou.
In Als je woorden zoekt (red. Riet Fiddelaers-Jaspers)

De grenzeloze liefde,
 die zij naar ons heeft uitgestraald,
 wordt nu in eindeloze
 herinnering vertaald.
In Als je woorden zoekt (red. Riet Fiddelaers-Jaspers)

Noem mij, bevestig mijn bestaan,
 laat mijn naam zijn als een keten,
 noem mij, noem mij, spreek mij aan,
 o, noem mij bij mijn diepste naam.
 Voor wie ik liefheb wil ik heten.
Neeltje Maria Min

Wij sterven niet
 als we leven in de harten
 van diegenen die we
 achterlaten.
Thomas Canbell

Het echte graf van de doden
 is het hart van de levenden.
Onbekend

De bomen komen uit de grond
 En uit hun stam de twijgen
 En ied'reen vindt het heel gewoon
 Dat zij weer bladeren krijgen
 We zien ze vallen naar de grond
 En dan opnieuw weer groeien
 Zo heeft de aarde ons geleerd
 Dat ál wat sterft zal bloeien
Toon Hermans

Hij heeft alleen je lichaam weggenomen
 niet wie je was en ook niet wat je zei
 ik zal nog altijd grapjes met je maken
 we zullen samen door het stille landschap gaan
 nu je mijn handen niet meer kunt raken
 raak je mijn hart nog duidelijker aan
Onbekend

De wereld is wonderlijk leeg zonder jou.
 Er staat maar zo weinig meer in.
 De wereld is aldoor zo hinderlijk blauw.
 Waarom? Wat heeft het voor zin?
 De merel zit zachtjes te zingen in 't groen.
 Voor mij hoeft hij heus zo zijn best niet te doen.
 De wereld kon vol van geluk zijn, maar nu:
 leeg, zonder jou.
Annie MG. Schmidt

Het waait niet over
 treuren, missen
 nooit meer zijn
Claire vanden abbeele

Kleuren als verhaal en teken
 vormen verbeelden
 een onuitwisbaar wonder van bestaan.
 Wat zich laat zien
 is intens leven
 tederheid
 die niet kan vergaan.
Claire vanden abbeele

Jij bent zo mooi anders
 zo tijdloos mooi
 zo innig dichtbij
 nu jij er niet meer bent.
 Jij bent
 zo ontastbaar
 nabij.
 Naderend zoals je bent
Claire vanden abbeele

Je naam
wordt nog steeds
genoemd onder ons

Je telt
nog altijd mee
als we vertellen

Je bent
wel uit ons zicht
niet uit ons hart

Je bent niet
meer weg te denken
op onze levensweg
Marinus van den Berg

De koestering van de herinnering is de troost van het verlies
Onbekend

Wanneer een boot achter de horizon verdwijnt, dan is hij niet weg, we zien hem
alleen niet meer
Kübler Ross

We hebben jouw naam in het zand geschreven
maar de golven hebben die uitgeveegd
We hebben jouw naam in een boom gegrift
maar de schors is afgevallen
We hebben jouw naam in het marmer gegrift
maar de steen is gebroken
We hebben jouw naam in ons hart geborgen
en de tijd zal die bewaren
Onbekend

Al hield je nog zoveel van het leven
je had het niet in eigen hand
ongevraagd moest je het verlaten
en wij staan nu machteloos aan de kant
Onbekend

Onuitwisbaar
breekbaar en broos bestaan
dat ons hart bewoont
en als kostbare parel
overal en altijd
met ons mee zal gaan
Claire vanden abbeele

Maybe if we meet you again,
 Maybe then our dear friend,
 Maybe in that place that we call heaven,
 Maybe then we'll understand...
Onbekend

Zoals de dag
 uit de nacht treedt
 treedt het leven
 uit de dood
 er is liefde
 die niet sterft
Toon Hermans

Zo jong
 Zo gevochten
 Toch verloren
Onbekend

2.3 Lieder

Testament – Bram Vermeulen

En als ik doodga, huil maar niet.
 Ik ben niet echt dood,
 moet je weten.
 't Is maar een lichaam
 dat ik achterliet.
 Dood ben ik pas,
 als jij me bent vergeten.
 En als ik doodga, treur maar niet.
 Ik ben niet echt weg,
 moet je weten.
 Het is de heimwee
 die ik achterliet.
 Dood ben ik pas,
 als jij die bent vergeten.
 En als ik doodga, huil maar niet.
 Ik ben niet echt dood,
 moet je weten.
 't is het verlangen
 dat ik achterliet.
 Dood ben ik pas,
 als jij die bent vergeten.
 Dood ben ik pas,
 als jij dat bent vergeten.

Afscheid van een vriend - Clouseau

Alles is voorgoed gedaan
Als jij er klaar voor bent
'k Heb aan je zijde gestaan
Mijn God, ik heb je graag gekend

Ik blijf nu hier jij gaat naar daar
En daar is niet zo ver van hier
We spreken af, ik weet niet waar
En daar ontmoeten we elkaar

Zonder jou tikt de klok even snel
Maar de tijden veranderen wel
Dus ik neem afscheid, jij moet nu gaan
Weet dat je in m'n hart altijd blijft voortbestaan

Slaap zacht, je hebt het verdiend
Je vocht tot aan je laatste zucht
En ga, ga nu m'n vriend
En droom voor eeuwig opgelucht

Net zoals vroeger kom je wel terecht
Ik weet je vindt een thuis heel gauw
En ik herhaal wat jij me ooit hebt gezegd
In m'n hart blijf ik je trouw

Zonder jou...

En ik weet ik zou dankbaar moeten zijn
Maar precies daarom doet het zo'n pijn
Zonder jou...

Open einde - Rob De Nijs

Verleden is verboden
ik wou dat het verdween
maar ik zie ons samen lopen
en we wisten niet waarheen.

Nog raak ik je aan,
maar de afstand wordt al groot
neen, ik heb niet geleerd
te leven met jouw dood.

Want ik hou zo van jou
misschien is het niet waar
zwaait opeens die deur weer open
en natuurlijk sta jij daar.

Want ik hou zo van jou
Afscheid nam ik niet
en het einde blijft nu open
zoals jij het achterliet.

Ik droom je terug bij mij
ik hou je zo goed vast
heb ik je vaak genoeg gezegd dat
er niet één zo bij mij past.

En ze zeggen dat het went
maar niemand zegt wanneer
dus ik leef met de dag
en jij sterft telkens weer

Want ik hou zo van jou
misschien is het niet waar
zwaait opeens die deur weer open
en, natuurlijk sta jij daar.

Want ik hou zo van jou
afscheid nam ik niet
en het einde blijft nu open
zoals jij het achterliet.

Want ik hou zo van jou
misschien is het niet waar
zwaait opeens die deur weer open
en natuurlijk sta jij daar.

Want ik hou zo van jou
afscheid nam ik niet
en het einde blijft nu open
zoals jij het achterliet.

Als ik doodga - Urbanus

Als ik doodga,
En ik naast mijn lichaam sta
Dan zal ik rustig blijven wachten
Tot ze me komen halen
De goede geesten van het licht
Want zij zullen me leiden
Naar de eeuwig groene weiden.
Als ik doodga
Zal ik helemaal niet bang zijn,
'k zal zelfs heel tevreden zijn
want ik heb vertrouwen
in wat er komen zal.
Niemand loopt verloren
Als hij op weg is naar 't heeal.
Als ik doodga
Dan zal God me vragen
Wat ik met al die mooie dagen
Van mijn leven heb gedaan.
Hij zal vragen waar ik zat
Of ik aan Hem wel heb gedacht
Toen ik Hem niet nodig had.

Als ik doodga
En ik naast mijn lichaam sta
Begint alles van tevoren
Want ik word opnieuw geboren
Eer alles is voltooid
Zal ik nog dikwijls moeten sterven
Maar echt doodgaan doe ik nooit.

Waarom nou jij – Marco Borsato

Als er iemand bij me wegging
 Even slikken en weer doorgaan
 Even woelen en gewoon weer opstaan
 Het deed me weinig
 Maar om jou ben ik verdrietig
 Zonder jou ontzettend nietig
 Je stem die in mijn hoofd blijft zitten
 Mij geen moment met rust laat

En dat er mensen zijn die lachen
 En dat er mensen zijn die dansen
 En dat er mensen zijn die innig
 zoenen
 Dat kan ik nu niet meer begrijpen
 Ik voel alleen de pijn van 'god waar is
 ze'
 Ik voel alleen de pijn van jou hier bij
 me missen
 En ik kan er niet mee omgaan

Ik kan er echt niet meer mee omgaan
 En ik zou wel willen smeken
 Je op m'n knieën willen smeken
 Als ik wist dat dat nog zin had
 Maar de dagen worden weken
 En de weken worden jaren

Dit gevecht kan ik niet winnen
 Want jij zit veel te diep vanbinnen
 Waarom nou jij
 Waarom nou jij
 Waarom nou jij
 Waarom ben jij hier uit m'n leven
 Waarom ben jij nou niet gebleven
 Waarom wou jij me niets meer geven
 Waarom ben jij vertrokken zonder
 reden

Ik hou je vast in mijn gedachte
 Ik zie nog hoe je naar me lachte
 Ik mis je lippen op de mijne
 Een beeld dat nooit meer zal
 verdwijnen
 Jouw hand niet meer in de mijne

Dus tel ik de lege lange dagen

Die zonder jou voorbijgaan
 Met geen enkele hoop voor morgen
 Geen hoop op wat dan ook
 'k Tel gewoon de lange dagen
 'k Tel gewoon de lege lange dagen
 Maar ik wil niet
 Ik wil niet meer

Als er iemand bij me wegging
 Even slikken en weer doorgaan
 Even woelen en gewoon weer opstaan
 Het deed me weinig

Maar om jou ben ik verdrietig
 Zonder jou ontzettend nietig
 Je stem die in m'n hoofd blijft zitten
 Mij geen moment met rust laat

En dat er mensen zijn die lachen
 En dat er mensen zijn die dansen
 En dat er mensen zijn die innig
 zoenen
 Dat kan ik nu niet meer begrijpen
 Ik voel alleen de pijn van 'god waar is
 ze'
 Ik voel alleen de pijn van jou hier bij
 me missen
 En ik kan er niet mee omgaan

Ik kan er echt niet meer mee omgaan

Afscheid nemen bestaat niet – Marco Borsato

Afscheid nemen bestaat niet
Ik ga wel weg maar verlaat je niet
Mijn lief, je moet me geloven
Al doet het pijn
Ik wil dat je me los laat
En dat je morgen weer verder gaat
Maar als je eenzaam of bang bent
Zal ik er zijn
Ik kom als de wind die je voelt en de regen
Volg wat je doet als het licht van de maan
Zoek me in alles dan kom je me tegen
Fluister mijn naam
En ik kom eraan
Zie wat onzichtbaar is
Wat je gelooft is waar
Open je ogen maar
En dan zal ik bij je zijn
Alles wat jij moet doen
Is mij op m'n woord geloven
Afscheid nemen bestaat niet
Ik kom als de wind die je voelt en de regen
Volg wat je doet als het licht van de maan
Zoek me in alles dan kom je me tegen
Fluister mijn naam
En ik kom eraan
Kijk in de lucht
Kijk naar de zee
Waar je ook zult lopen, ja, ik loop met je mee
Iedere stap en ieder moment
Waar je dan ook bent
Wat je ook doet
Waar je ook gaat
Wanneer je me nodig hebt
Fluister gewoon mijn naam
En ik kom eraan
Afscheid nemen bestaat niet

De steen – Bram Vermeulen

Ik heb een steen verlegd
in een rivier op aarde:
het water gaat er anders dan voorheen.
De stroom van een rivier
hou je niet tegen,
het water vindt er altijd
een weg omheen ...
Misschien eens,
gevuld door sneeuw en regen,
neemt de rivier
mijn kiezel met zich mee ...
Om hem dan glad
en rond gesleten
te laten rusten
in de luwte van de zee ...

Ik heb een steen verlegd
in een rivier op aarde
nu weet ik dat ik nooit
zal zijn vergeten ...
Ik leverde 't bewijs van mijn bestaan!
Omdat door het verleggen
van die ene steen
de stroom nooit meer
dezelfde weg zal gaan.

Kon ik nog maar even bij je zijn – Gordon

Kon ik nog maar even bij je zijn
Kon ik nog maar even met je delen
Wat zo gewoon lijkt voor zovelen
Zolang het er maar is

Was je nog maar even hier
Kon ik nog maar even van je leren
Wat ik niet eens meer wil proberen
Omdat ik je zo mis

Kon ik maar even bij je zijn
Ik moet nog zoveel aan je vragen
Wat doet het ongelofelijk veel pijn
Zelfs na die tijd denk ik alleen
Aan wat ik voel voor jou

Kon ik nog maar bij je zijn
Kon ik nog maar echte liefde voelen
'k Weet nu wat ze daarmee bedoelen
Toch leek het zo gewoon

Was je nog maar even hier
Kon ik nog maar even met je praten
Zoals we vroeger uren zaten
Oh was het nog maar zo

Alles wat ik ooit bezit
Dat zou ik laten gaan
Oh als ik het maar ruilen kon voor jou
Kon ik maar even bij je zijn
Ik moet nog zoveel aan je vragen
Wat doet het ongelofelijk veel pijn
Zelfs na die tijd is dit gevoel niet te verdragen

Kon ik maar even naast je staan
Ik wil nog zo graag bij je horen
Was je nu maar niet zo ver bij mij vandaan
Dan zou ik kunnen laten zien
Dat ik nog voel voor jou

Circle of Life – Elton John

From the day we arrive on the planet
And blinking, step into the sun
There's more to be seen than can
ever be seen
More to do than can ever be done

Some say eat or be eaten
Some say live and let live
But all are agreed as they join the
stampede
You should never take more than you
give

In the Circle of Life
It's the wheel of fortune
It's the leap of faith
It's the band of hope
Till we find our place
On the path unwinding
In the Circle, the Circle of Life

Some of us fall by the wayside
And some of us soar to the stars
And some of us sail through our
troubles
And some have to live with the scars

There's far too much to take in here
More to find than can ever be found
But the sun rolling high
Through the sapphire sky
Keeps the great and small on the
endless round

Vanaf de dag dat wij op aarde komen
en stralend in het zonlicht stappen
is er meer te zien dan we ooit
zullen zien, meer te doen dan we ooit
kunnen doen

Sommigen zeggen eet of je wordt
opgegeten
Sommige zeggen leven en laten leven
maar zijn ze het eens als ze in de
massa opgaan
je zou nooit meer mogen nemen dan
je zelf geeft

In de cirkel van het leven
gaat het om het rad van fortuin
om het overbrengen van vertrouwen
gaat het om de band van hoop
totdat we onze eigen plaats vinden
op de weg die zich ontrolt
op de cirkel van het leven

Sommigen van ons vallen langs de
berm
en sommigen reiken naar de sterren
en sommigen omzeilen al onze
problemen
en sommigen moeten met hun
littekens leven

Er is zoveel meer dat wij aankunnen
meer te vinden dan er ooit gevonden
wordt
maar een stralende zon
aan een helblauwe lucht
houdt groot en klein bijeen
in een eindeloze cirkel

Our Farewell - Within Temptation

In my hands
 A legacy of memories
 I can hear you say my name
 I can almost see your smile
 Feel the warmth of your embrace
 But there is nothing but silence now
 Around the one I loved
 Is this our farewell?

Sweet darling you worry too much,
 my child
 See the sadness in your eyes
 You are not alone in life
 Although you might think that you are

Never thought
 This day would come so soon
 We had no time to say goodbye
 How can the world just carry on?
 I feel so lost when your not by my
 side
 But there's nothing but silence now
 Around the one I loved
 Is this our farewell?

Sweet darling you worry too much,
 my child
 See the sadness in your eyes
 You are not alone in life
 Although you might think that you are
 So sorry your world is tumbling down
 I will watch you through these nights
 Rest your head and go to sleep
 Because my child, this is not our
 farewell

In mijn handen
 Het bijblijven van herinneringen
 Ik hoor je mijn naam zeggen
 Ik kan bijna je glimlach zien
 Voel de warmte van je omhelzing
 Maar nu is er niets meer over dan
 stilte
 Rond die ene waar ik van hield.

Lieve schat, je maakt je veel te veel
 zorgen, mijn kind
 Zie het droevige in je ogen
 Je bent niet alleen in het leven
 Hoewel je dit misschien wel denkt

Nooit gedacht
 Dat deze dag zo vlug zou komen
 We hadden geen tijd om afscheid te
 nemen
 Hoe kan het leven gewoon verder
 gaan?
 Ik voel me zo verloren wanneer je
 niet bij me bent
 Maar er blijft niets meer over dan
 stilte
 Rond die ene waar ik van hield
 Is dit ons afscheid?

Lieve schat, je maakt je veel te veel
 zorgen, mijn kind
 Zie het droevige in je ogen
 Je bent niet alleen in het leven
 Hoewel je dit misschien wel denkt
 Het spijt me zo dat je wereld uiteen
 valt
 Ik zal gedurende deze nachten over je
 waken
 Leg je hoofd neer en ga slapen
 Want mijn kind, dit is niet ons
 afscheid
 Dit is niet ons afscheid.

Vole – Celine Dion

Vole vole petite aile
 Ma douce, mon hirondelle
 Va t'en loin, va t'en sereine
 Qu'ici rien ne te retienne

Rejoins le ciel et l'éther
 Laisse-nous, laisse la terre
 Quitte manteau de misère
 Change d'univers

Vole vole petite sœur
 Vole mon ange, ma douleur
 Quitte ton corps et nous laisse
 Qu'enfin ta souffrance cesse

Va rejoindre l'autre rive
 Celle des fleurs et des rires
 Celle que tu voulais tant
 Ta vie d'enfant

Vole vole mon amour
 Puisque le nôtre est trop lourd
 Puisque rien ne te soulage
 Vole à ton dernier voyage
 Lache tes heures épuisées

Vole, tu l'as pas volé
 Deviens souffle, sois colombe
 Pour t'envoler

Vole, vole petite flamme
 Vole mon ange, mon âme
 Quitte ta peau de misère
 Va retrouver la lumière

Vertrek lieve vogel,
 Mijn lieverd, mijn vlinder
 Ga ver weg, ga in eenvoud,
 Niets kan je hier tegenhouden.

Herenig je met hemel en heeal
 Laat ons de aarde,
 Verlaat je lijden,
 Neem een andere wereld.

Vertrek lieve zus,
 Vlieg mijn engel, mijn pijn.
 Verlaat je lichaam en laat ons
 De gedachte dat je nooit meer zal
 lijden.

Maak je nestje aan de andere kant
 Die kant met bloemen en vreugde
 Zoals je altijd al wilde,
 Zoals in je kinderjaren.

Vertrek mijn liefste
 Want onze liefde is te zwaar
 Aangezien niets je kan verlossen
 Zwerf naar je laatste reis

Vertrek,
 Je mag gaan
 Je leeft nu in onze adem, in alles
 Je kan gaan.

Vertrek kleine vlam,
 Vertrek mijn engel, mijn ziel,
 Verlaat je lijden
 En ga op zoek naar het licht.

Con Te Partiro- - A.Bocelli

Quando sono solo
 sogno all'orizzonte
 e mancan le parole,
 si lo so che non c'e'luce
 in una stanza quando,
 manca il sole
 se non ci sei tu con me,
 Su le finestre
 mostra a tutti il mio cuore
 che hai acceso,
 chiudi dentro me
 la lace che
 hai incontrato per strada,

Con te partiro
 Paesi che non ho mai
 veduto e vissuto con te,
 adesso si li vivro'

Con te partiro'
 su navi per mari
 he, io lo so,
 no, no, non esistono piu'
 con te io li vivro'

Quando sei lontana
 sogno all'orizzonte
 e mancan le parole,
 e io si lo so
 che sie con me,
 tu mia luna tu sei qui con me
 mio sole tu sei qui con me.

Con te partiro'
 Paesi che non ho mai
 veduto e vissuto con te,
 adesso si li vivro
 Con te partiro,
 su navi per mari
 che, io lo so,
 no, no, non esistono piu',
 con te io li rivivro.

Con te partiro'
 su navi per mari
 che, io lo so,
 no, no, non esistono piu'
 con te io li rivivro.

Con te partiro'
 Io con te

Wanneer ik alleen ben,
 droom ik van verre horizonten
 en ben ik sprakeloos.
 Er is geen licht in een kamer
 waar het zonlicht,
 ontbreekt
 als jij niet bij me bent,
 bij mij aan het raam
 Ik toon aan iedereen mijn hart,
 dat jij hebt doen ontvlammen
 en binnen in mij
 sluit ik het licht
 dat jij terloops voor mij vond

Met jou zal ik vertrekken,
 naar landen die ik nog nooit heb
 gezien
 of waar ik nog nooit heb gewoond.
 Daar zal ik met jou leven.

Met jou zal ik vertrekken,
 op schepen
 en over zeeën,
 waarvan ik weet dat ze
 niet meer bestaan.

Jij bent mijn maan,
 je bent hier bij mij
 mijn zon ben jij,
 hier bij mij.
 of waar ik nooit heb gewoond,

Ik zal met jou vertrekken
 opnieuw leven.
 daar zal ik nu wonen
 Met jou zal ik vertrekken
 op schepen
 en over zeeën
 waarvan ik weet dat
 ze niet meer bestaan.

Met jou zal ik vertrekken
 op schepen
 en over zeeën
 waarvan ik weet dat ze
 niet meer bestaan.

Daar zal ik met jou
 landen die ik nog nooit heb gezien

Tears in Heaven – Eric clapton

Would you know my name
 If I saw you in heaven
 Would it be the same
 If I saw you in heaven
 I must be strong
 And carry on
 'Cause I know I don't belong
 Here in heaven

Would you hold my hand
 If I saw you in heaven
 Would you help me stand
 If I saw you in heaven
 I'll find my way
 Through night and day
 'Cause I know I just can't stay
 Here in heaven

Time can bring you down
 Time can bend your knees
 Time can break your heart
 Have you begging please
 Begging please

Beyond the door
 There's peace, I'm sure
 And I know there'll be no more
 Tears in heaven

Would you know my name
 If I saw you in heaven
 Could you be the same
 If I saw you in heaven

I must be strong
 And carry on
 'Cause I know I don't belong
 Here in Heaven

Zou je mijn naam kennen
 als ik je in de hemel zag
 Zou het hetzelfde zijn
 als ik je in de hemel zag
 Ik moet sterk zijn
 En verder gaan
 Want ik weet dat ik niet
 thuishoor hier in de hemel.

Zou je mijn hand vasthouden
 als ik je in de hemel zag
 Zou je me helpen volhouden
 als ik je in de hemel zag
 Ik zal mijn weg vinden
 doorheen dag en nacht
 want ik weet dat ik niet kan
 blijven hier in de hemel

De tijd kan je klein krijgen
 De tijd kan je door je knieën doen
 gaan
 De tijd kan je hart breken
 Je hebt te bedelen om aandacht
 bedelen om aandacht

Aan de andere kant van de deur
 is er vrede, ik weet het zeker
 En ik weet dat er geen tranen
 meer zullen zijn in de hemel

Zou je mijn naam kennen
 als ik je in de hemel zag
 Zou je hetzelfde zijn
 als ik je in de hemel zag

Ik moet sterk zijn
 en verder gaan
 want ik weet dat ik niet
 En ik weet dat er geen tranen

Wer bist du - Twarres

Doe't ik dy seach lang ferlyn
 Wat docht it dochs sear as ik d'r wer
 oan tink
 Ik sjoch dy
 Ik hear dy
 Ik fiel dy, eltse kear opnij

Hjir bin ik
 Wêr bisto
 It is al lang lyn
 Wêr bisto
 It is al lang lyn

Oo bist net oars dan leaf
 Want do dochtst gewoan neat
 ferkeard
 Ik hâld fan dy, sa asto bist
 Dast dat dan wol efkes wist

Hjir bin ik
 Wêr bisto
 It is al lang lyn
 Hjir bin ik
 Wêr bisto
 It is al lang lyn

Oo bist net oars dan leaf
 Want do dochtst gewoan niet ferkeard
 Ik hâld fan dy, sa asto bist
 Dast dat dan wol efkes wist

Ik sjoch dy
 Ik hear dy
 Ik fiel dy, eltse kear opnij
 Ik sjoch dy
 Ik hear dy
 Ik fiel dy, eltse kear opnij

Toen ik je zag, lang geleden
 Wat doet het toch zeer als ik er weer
 aan denk, (2x)
 Ik zie jou,
 Ik hoor jou,
 Ik voel jou, elke keer opnieuw

Hier ben ik,
 Waar ben je
 Het is al lang geleden
 Waar ben je
 Het is te lang geleden

Jij bent niet anders dan lief
 Want jij doet gewoon niets verkeerd
 Ik hou van je,
 zoals je bent
 Dat je dat maar even weet

Hier ben ik,
 Waar ben je
 Het is al lang geleden
 Hier ben ik,
 Waar ben je
 Het is te lang geleden

Jij bent niet anders dan lief
 Want jij doet gewoon niets verkeerd
 Ik hou van je,
 zoals je bent
 Dat je dat maar even weet

Ik zie jou,
 Ik hoor jou,
 Ik voel jou, elke keer opnieuw

Lost and Blown Away - Novastar

I've taken everybody's taken
 everybody's advice
 you know how it goes
 I've been trying hard to make a brand
 new start
 but what it does to you,
 no one knows but it shows

How can you say that it's so hard
 you drag me into your thing
 as you fade away

Why can't you see that I can't
 relate to
 anything that's lost & blown away
 I'm telling you our time has come to
 end
 and I do feel a sense of loneliness,
 yes I do
 but time after time
 you refuse to see there's nothing
 more than a silver bless, silver bless

How can you say that it's so hard
 you drag me into your thing
 as you fade away
 Why can't you see that I can't relate
 to
 anything that's lost & blown away
 I've taken everybody's advice,
 taken everybody's advice
 you know how it goes...

Je weet hoe het gaat
 Ik heb hard geprobeerd om een
 splinternieuwe start te nemen
 En wat het met je doet,
 weet niemand
 Maar je ziet het

Hoe kan je zeggen dat het zo moeilijk
 is je sleept me
 In je ding verdwijnende

Waarom kan je niet zien dat ik geen
 betrekking kan hebben op
 iets dat helemaal verloren is
 Ik zeg je dat onze tijd gekomen is
 En ik voel een gevoel van
 eenzaamheid, ja ik voel
 maar elke keer opnieuw
 weiger je te zien dat er niets meer is
 dan een zilveren zegen,
 zilveren zegen

Hoe kan je zeggen dat het zo moeilijk
 is je sleept me
 In je ding verdwijnende
 Waarom kan je niet zien dat ik geen
 betrekking kan hebben op
 iets dat helemaal verloren is
 Ik heb iedereen raad opgevolgd,
 iedereen raad
 Je weet hoe het gaat...

Letting The Cables Sleep - Bush

You in the dark
 You in the pain
 You on the run
 Living a hell
 Living your ghost
 Living your end
 Never seem to get in the place that I
 belong
 Don't wanna lose the time
 Lose the time to come

Whatever you say it's alright
 Whatever you do it's all good
 Whatever you say it's alright
 Silence is not the way
 We need to talk about it
 If heaven is on the way
 If heaven is on the way

You in the sea
 On a decline
 Breaking the waves
 Watching the lights go down
 Letting the cables sleep

Whatever you say it's alright
 Whatever you do it's all good
 Whatever you say it's alright
 Silence is not the way
 We need to talk about it
 If heaven is on the way
 We'll wrap the world around it
 If heaven is on the way
 If heaven is on the way

I'm a stranger in this town
 I'm a stranger in this town

If heaven is on the way
 If heaven is on the way
 I'm a stranger in this town
 I'm a stranger in this town

Jij met die pijn
 Jij op de vlucht
 Met een hels leven
 Levend in je geest
 Levend op je einde
 Nooit in de plaats gerakend
 waar ik thuishoor
 Wil de tijd niet verliezen
 De toekomst niet verliezen
 Wat je ook zegt, het is goed

Wat je ook doet, het is allemaal goed
 Wat je ook zegt, het is goed
 Stilte is de manier niet
 We moeten erover praten
 Als de hemel op je weg ligt
 Als de hemel op je weg ligt

Jij in de zee
 Op een daling
 De golven brekend
 De lichten naar beneden ziet gaan
 De riemen neerlegend

Wat je ook zegt, het is goed
 Wat je ook doet, het is allemaal goed
 Wat je ook zegt, het is goed
 Stilte is de manier niet
 We moeten erover praten
 Als de hemel op je weg ligt
 Zullen we de wereld er rond hullen
 Als de hemel op je weg ligt
 Als de hemel op je weg ligt

Ik ben een vreemdeling in deze stad
 Ik ben een vreemdeling in deze stad

Als de hemel op je weg ligt
 Als de hemel op je weg ligt
 Ben ik een vreemdeling in deze stad
 Ben ik een vreemdeling in deze stad

Everybody Hurts - REM

When your day is long and the night
 The night is yours alone
 When you're sure you've had enough
 of this life
 Well hang on
 Don't let yourself go, 'cause
 everybody cries
 and everybody hurts, sometimes ...

Sometimes everything is wrong,
 Now it's time to sing along
 When your day is night alone (hold
 on, hold on)
 If you feel like letting go (hold on)
 If you think you've had too much of
 this life
 Well hang on

'Cause everybody hurts
 Take comfort in your friends
 Everybody hurts
 Don't throw your hands, oh no
 Don't throw your hands
 If you feel like you're alone
 no, no, no, you're not alone

If you're on your own in this life
 The days and nights are long
 When you think you've had too much
 of this life, to hang on

Well everybody hurts,
 sometimes, everybody cries,
 And everybody hurts ...
 sometimes
 But everybody hurts sometimes
 So hold on, hold on, hold on, hold on,
 hold on,
 hold on, hold on, hold on, hold on,
 hold on

Everybody hurts
 You're not alone

Als de dag lang is en de nacht, de
 nacht alleen van jou is
 Als je er zeker van bent dat je genoeg
 hebt van het leven,
 nou houd vol
 Laat jezelf niet gaan, omdat iedereen
 huilt en iedereen wordt soms
 gekwetst

Soms is alles verkeerd. Nu is het tijd
 om mee te zingen
 Als je dag een eenzame nacht is
 (houd vol, houd vol)
 Als je er over denkt om los te laten
 Als je denkt dat je genoeg hebt van
 het leven, nou, houd vol

Omdat iedereen wordt gekwetst. Put
 troost uit je vrienden
 Iedereen wordt gekwetst. Laat je niet
 kennen. Oh nee, laat je niet kennen
 Als het lijkt alsof je alleen bent, nee,
 nee, nee, dan ben je niet alleen

Als je alleen bent in dit leven, de
 dagen en nachten lang zijn
 Als je denkt dat het leven je te veel
 heeft gedaan om vol te houden

Nou, iedereen wordt soms gekwest
 Iedereen huilt.
 En iedereen wordt soms gekwetst
 En iedereen wordt soms gekwetst.
 Dus houd vol, houd vol
 Houd vol, houd vol,
 houd vol, houd vol, houd vol

Iedereen wordt gekwetst. Je bent niet
 alleen

No need to argue – The Cranberries

There's no need to argue anymore
 I gave all I could
 But it left me so sore
 And the thing that makes me mad
 Is the one thing that I had

I knew, I knew, I'd lose you
 You'll always be special to me

And I remember all the
 Things we once shared
 Watching tv movies on
 The living room armchair

But they say it will work out fine
 Was it all a waste of time
 Cause I knew, I knew, I'd lose you

You'll always be special to me

Will I forget in time
 You said I was on your mind
 There's no need to argue
 No need to argue anymore
 There's no need to argue anymore

Ik hoef niks meer uit te leggen
 Ik heb gegeven wat ik kon
 en het heeft me zoveel pijn gebracht
 En wat mij zo boos maakt,
 is het enige dat ik had

Ik wist dat ik je zou verliezen
 Je zal altijd speciaal blijven voor mij

En ik onthou
 alle dingen die we samen deelden
 terwijl ik naar tv-films kijk
 in de zetel van de woonkamer

Maar ze zeggen dat de tijd het zal
 wegnemen, was het allemaal
 tijdverspilling?
 Want ik wist het dat ik jou zou
 verliezen

Je zal altijd speciaal blijven voor mij

Zal ik met de tijd vergeten
 Je zei dat je aan me dacht
 Ik hoef niks uit te leggen
 niks meer uit te leggen
 Niks moet nog worden uitgelegd.

Alicia Keys – Why do I feel so sad

Friends we've been for so long
Now true colors are showing
Makes me wanna cry oh yes it does
Cuz I had to say goodbye

By now I should know
That in time things must change
So it shouldn't be so bad
So why do I feel so sad

How can I adjust
To the way that things are going
It's killing me slowly
Oh I just want it to be how it used to be

Cuz I wish that I could stay
But in time things must change
So it shouldn't be so bad
So why do I feel so sad

You cannot hide the way you feel inside I realize
Your actions speak much louder than words
So tell me why oh

By now I should know that
That in time things must change
So it shouldn't be it shouldn't be so bad
So why do I feel so sad

By now I should know
That in time things must change
So it shouldn't be so bad
So why do I feel so sad

By now by now I should know
That in time things must grow
And I had to leave you behind
So why do I feel so sad
If it couldn't be that bad
Tell me why

By now I should know
That in time things must change
So it couldn't be so bad
So why do I feel so sad

Unconditional Love – 2Pac

What y'all want?
 Unconditional Love (no doubt)
 Talking bout the stuff that don't wear off
 It don't fade
 It'll last for all these crazy days
 These crazy nights
 Whether you wrong or you right
 I'm a still love you
 Still feel you
 Still there for you

No matter what
 You will always be in my heart
 With unconditional love

Come listen to my truest thoughts, my truest feelings
 All my peers doing years beyond drug dealing
 How many caskets can we witness
 Before we see it's hard to live
 This life without God, so we must ask forgiveness
 Ask mama I got this urge to die
 Witness the tears falling free from my eyes
 Before she could reply
 Though we were born without a silver spoon
 My broken down TV, show cartoons in my living room (hey)
 One day I hope to make it
 A player in this game
 Mama don't cry, long as we try
 Maybe things change
 Perhaps it's just a fantasy
 A life where we don't need no welfare
 Shit with our whole family
 Maybe it's me that caused it
 The fighting and the hurting
 In my room crying cause I didn't want to be a burden
 Watch mama open up her arms to hug me
 And I ain't worried bout a damn thing, with unconditional love

In this game the lesson's in your eyes to see
 Though things change, the future's still inside of me
 We must remember that tomorrow comes after the dark
 So you will always be in my heart, with unconditional love

Just got the message you've been calling all week
 Been out here hustling on these streets, ain't had a chance to speak
 But you know, with you and me it's on G
 We could never be enemies, cause you been such a good friend to me
 Where would I be without my dogs
 No wonder why when times get hard
 Cause it ain't easy being who we are
 Driven by my ambitions, desire higher positions
 So I proceed to make Gs, eternally in my mission
 Is to be more than just a rap musician

The elevation of today's generation
If could make 'em listen
Prison ain't what we need, no longer stuck in greed
Time to play and strategize, my family's gotta eat
When we make somethin out of nothing
No pleasure in the suffering, neighborhood would be good
If they could cut out all the busting
The liquor and the weed the cussing
Sending love out to my block
The struggle never stops (unconditional love)

I'll probably never understand ya ways
With everyday I swear I hear ya
Trying to change your ways while gettin paid at the same time
Just had a baby with the same eyes
Something inside, please let me die these are strange times
How come I never made it
Maybe it's the way the played it in my heart
I knew one day I gotta be a star
My hopes and all my wishes
So many vivid pictures, and all the currency
I'll never even get to see
This fast life soon shatters
Cause after all the lights and screams
Nothing but my dreams matter
Hoping for better days
Maybe a peaceful night, baby don't cry
Cause everythang gonna be alright
Just lay your head on my shoulder
Don't worry bout a thang baby
Girl I'm a soldier (huh)
Never treated me bad, no matter who I was
You still came with that, unconditional love

Usher – You'll be in my heart

Come stop your crying
 It will be alright
 Just take my hand
 Hold it tight, now
 I will protect you from, all around you
 I will be here don't you cry

For one so small
 You seem so strong, now
 My arms will hold you
 Keep you safe and warm,
 This bond between us
 Can't be broken
 So im gonna be here dont you cry

You'll be in my heart,
 You'll be in my heart,
 From this day on,
 Now and forever more,

Why cant they understand the way we feel,
 They just don't trust what they cant explain,
 I know we're different,
 But deep inside us,
 We're not that different AT ALL,

You'll be in my heart,
 See you'll be in my heart,
 From this day on,
 Now and forever more

From this day on forever more, you'll be

You'll be in my heart
 No matter what they say
 You'll be, you'll be right here in my heart
 Always

Dont listen to them
 Cuz what do they know?
 We need each other
 To have, to hold
 They'll see in time
 I know
 We'll show them together

You'll be in my heart
 (I'll always be there)
 You'll be in my heart
 (You know that) From this day on
 Now and forever more

You'll be in my heart
 No matter what they say)

You'll be right here in my heart
Always)

Just look over your shoulder
Just look over your shoulder
I'll be right here, I gotcha
Just look over your shoulder
I'll always be there
No matter what they say
Just look over your shoulder

No matter what, no matter what, no

Just look over your shoulder
(No matter what they say)
Just look over your schoulder

Missing you – Brandy & Tamia

Though I'm missing you
 I'll find a way to get through
 Living without you
 'Cause you were my sister, my strength, and my pride
 Only God may know why, still I will get by

I would've known, that you had to go
 But so suddenly, so bad
 How could it be, not a straight memory worthy of
 All that we had made
 Now that you're gone, every day I go on
 But life's just not the same
 I'm so empty inside, and my tears I can't hide
 But I'll try, I'll try to face the pain

Oh, there was so many things
 That we could have shared
 And time was on our side
 Now that you're gone, I can still feel you near
 So I'll smile, with every tear I cry

How sweet, were the losses to spare?
 But I'll wait for the day
 When I'll see you again, see you again, yeah

I'm missing you

2.4 Verhalen

Denk je dat wij ooit afgelopen zijn eekhoorn ?

Denk je dat wij ooit afgelopen zijn, eekhoorn? vroeg de mier op een keer.
 De eekhoorn keek hem verbaasd aan.
 "Nou, zoals een feest afgelopen is", zei de mier, "of een reis."
 De eekhoorn kon zich dat niet voorstellen.

Maar de mier keek uit het raam naar de verte tussen de bomen en zei: "Ik weet het niet, ik weet het niet..." Er verschenen rimpels in zijn voorhoofd.
 "Maar hoe zouden we dan moeten afgelopen?", vroeg de eekhoorn. "En als een reis is afgelopen wrijf je in je handen en kijk je of er nog een potje honig in de kast staat. Maar als wij zijn afgelopen..."

De mier zweeg. Hij maakte een raar geluid met zijn voelsprietten.
 "Wat is dat voor een geluid?", vroeg de eekhoorn.
 "Knakken", zei de mier.
 Daarna bleef het lange tijd stil.
 De mier stond op en begon, met zijn handen op zijn rug, door de kamer heen en weer te lopen.

"Denk je erover na?", vroeg de eekhoorn.
 "Ja", zei de mier.

"Weet je het al?"

"Nee".

De mier ging ten slotte weer zitten.

"Ik weet het niet", zei hij. "Ik weet vrijwel alles, dat weet je, hé eekhoorn..."

De eekhoorn knikte.

"Wat ik niet weet", ging de mier verder, "mag geen naam hebben. Maar of wij ooit aflopen..."

Hij schudde zijn hoofd.

De eekhoorn schonk nog een kopje thee in. De mier nam een onzeker slokje.

Toon Tellegen

De drie bomen

Gisteren was ik in het bos.

Op zoek naar drie bomen, drie bomen die ik gekend had.

Drie bomen die alle drie een tak hadden verloren.

Drie bomen die daar alle drie op een andere manier mee omgegaan waren.

Vandaag heb ik ze gevonden.

De eerste boom was gaan treuren om zijn verlies, en zei ieder voorjaar als de zon hem uitnodigde om te groeien: "Dat kan ik niet want ik mis een tak."

De tweede boom was geschrokken van de pijn en had maar snel besloten om het verlies te vergeten. En ieder voorjaar als de zon hem uitnodigde te groeien, groeide hij.

De derde boom was geschrokken van de pijn. Maar hij had gerouwd om het verlies. En het eerste voorjaar dat de zon hem uitnodigde te groeien had hij gezegd: 'Dit jaar nog niet.' Maar de zon kwam het jaar daarop terug. Nu zei de boom: 'Ja zon, verwarm mij opdat ik mijn wond kan verwarmen, ziet u, mijn wond heeft warmte nodig, opdat hij weet dat hij erbij hoort.' En het derde jaar dat de zon terug kwam sprak de boom: "Ja zon, laat mij groeien want er is nog zoveel te groeien."

Na wat zoeken, vond ik de drie bomen, of eigenlijk twee.

De eerste boom was klein gebleven. De plaats van de wond was duidelijk te zien, het was het hoogste punt van de boom.

De tweede boom was geen boom meer. Een voorjaarsstorm had hem doen omwaaien. De plek van de wond moest ik gaan zoeken. Achter een heleboel bladeren vond ik hem.

De derde boom was het moeilijkst te vinden, want ik had niet verwacht dat hij zo groot en sterk was geworden.

Maar gelukkig kon ik hem herkennen aan de dichtgegroeide wond die vol trots in het zonlicht stond.

Evert Landwaard

LITERATUURLIJST

Fiddelaers Jaspers, R., (2004), *Mijn troostende ik : over de kracht en kwetsbaarheid van rouwende jongeren*, Kampen: Kok.

Vanden abbeele, C., (2002), *Jij bent gekomen om te blijven, Woorden en beelden van troost*, Tielt: Lannoo.

Storms, W., (1998), *Weg van jou*, Hasselt: Clavis.

Keirse, M., (2002), *Helpen bij verlies en verdriet. Een gids voor het gezin en de hulpverlener*, Tielt: Lannoo.

Fiddelaers-Jaspers, R., *Als je woorden zoekt*, 's-Hertogenbosch: KPC Groep

http://www.kuleuven.be/thomas/pastoraal/rouwen_op_school/

<http://www.hsmarnix.nl/studenten/25/ov/ov4/draaiboek.htm>

<http://www.sociaalemotioneel.nl/deel2/Q/Q03-t02-i01/>

<http://www-dsz.service.rug.nl/bss/nedstupsy/werkgp/overlijden.htm>

<http://www.expa.hvu.nl/~dun/LOS-HTO/Protocol%20overlijden%20student.doc>

<http://skin.khk.be>

Heel wat teksten werden meegebracht door studenten tijdens voorbereidingen voor herdenkingsvieringen. Hier staat in de tekst de auteur vermeld.

BIJLAGEN

Bijlage 1 : Voorbeeldbrief voor het informeren van studenten en docenten uit het departement

Beste studenten en collega's,

Vandaag heb ik kennis genomen van het plotse overlijden van (naam), student(e) uit het (klas) van het departement (departement)

Hij/zij is (kort de omstandigheden van het overlijden toelichten)

(voornaam) was (korte toelichting van hoe de student was)

..... dag staat de deur van lokaal (XXX) open om medewerkers en studenten van de opleiding in de gelegenheid te stellen hun gevoelens hierover met elkaar te delen. Jullie kunnen daar een bericht achterlaten in het rouwregister.

Wij hebben inmiddels contact met de familie van (voornaam) en ik heb namens de studenten en docenten van de opleiding onze deelneming betuigd.

De begrafenis zal plaatsvinden Diegenen die de begrafenis willen bijwonen verzoek ik hun naam, email en telefoon door te geven aan Ik zal ervoor zorgen dat er vervoer geregeld wordt.

Met vriendelijke groet,

.....

Bijlage 2 : Checklist**Direct te ondernemen stappen :**

- Departementshoofd en Luc Damen verwittigen
- Kirsten Vandermeulen (Skin) verwittigen
- Verantwoordelijke aanduiden
- Melding verifiëren (wanneer dit niet van de familie komt)
- Informatie verzamelen
 - Wat is er precies gebeurd
 - In welke klas zat student
 - Welke informatie over overlijden mag verteld worden
 - Welke studenten/medewerkers moeten geïnformeerd worden
- Contact opnemen met ouders van student, eventueel afspraak maken voor een bezoek.
- Ouders vragen of er een overlijdensbericht in kranten mag gepubliceerd worden
- Luc Damen contacteren wanneer er een overlijdensbericht in kranten wordt gepubliceerd
- Gespreksruimte regelen voor eerste opvang van studenten
- Direct betrokken studenten (indien mogelijk) mondeling op de hoogte brengen
- Kopie van het overlijdensbericht bezorgen aan betrokken docenten/studenten en Luc Damen
- Adresgegevens via studentendienst of adjunct-departementshoofd genereren uit ASAP
- Organiseren afspraken voor begrafenis of uitvaart
- Gemaakte afspraken mailen aan betrokken studenten/docenten
- Luc Damen verwittigt de personeelsleden van campus Geel via e-mail
- Eventueel leggen van rouwregister (af te halen op receptie)
- Studentendienst en financiële dienst op de hoogte brengen

Later te ondernemen

- Bezoek aan ouders
 - Vraag of er een artikel voor Agora mag gepubliceerd worden
 - Uitnodigen voor herdenkingsviering op school
 - Persoonlijke bezittingen van student teruggeven
- Tekst opstellen voor tijdschrift Agora
- Herdenkingsviering organiseren
 - Kirsten Vandermeulen contacteren
 - Vragen ouders of ze een herdenkingsviering willen
 - Datum afspreken voor herdenkingsviering met ouders
 - Afspraken met facilitaire dienst voor organisatie herdenkingsviering
 - Studenten en docenten zoeken die mee willen voorbereiden
 - Betrokken docenten, studenten en directie uitnodigen voor viering

Bijlage 3 : Gegevens van contactpersonen

Luc Damen:

Lokaal: A304z

Tel: 149

luc.damen@khk.be

Griet Grielens: (bij afwezigheid van Luc Damen)

Lokaal: A306

Tel: 358

griet.grielens@khk.be

Kirsten Vandermeulen:

Lokaal: P118

Tel: 407

Privé: 03/8447012

GSM: 0486/914368

kirsten.vandermeulen@khk.be

Danny Weckhuyzen (bij afwezigheid van Kirsten Vandermeulen)

Lokaal: G107

Tel: 407

Privé: 011/812896

GSM: 0476/779273